

особи) або суб'єктивно заінтересованої особи, які тягнуть: порушення справи; її зупинення або закриття (в тому числі шляхом мирової угоди). Формальна публічність розкривається в процесуальних повноваженнях публічних органів (службових осіб) з провадження у справі, відстоювання своєї (публічної) позиції у справі з використанням процесуальних засобів (заперечення слідчого на вказівки прокурора, самовідвід, звернення з апеляційним, касаційним поданням тощо).

### **Домашній арешт як засіб обмеження прав людини у кримінальному процесі**

**Ніколенко А.О.**, курсант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник:* кандидат юридичних наук, доцент *Черняк Н.П.*

Запобіжні заходи – це передбачені кримінальним процесуальним законодавством заходи процесуального примусу, які тимчасово обмежують права і свободи підозрюваного, обвинуваченого, підсудного з метою забезпечення його належної процесуальної поведінки.[1]

З часу набуття Україною незалежності, наша держава прагне розвинути на прикладі європейської спільноти, але це вимагає змін не лише міжнародним стандартам економічної, соціальної сфери, але й у кримінальному судочинстві. Саме тому враховуючи приклади європейської спільноти, міжнародні стандарти та накопичений власний досвід, не так давно було прийнято новий Кримінальний процесуальний кодекс України. Чи не найголовнішою з новел КПК України стало введення домашнього арешту до переліку запобіжних заходів. Саме це нововведення було сприйняте абсолютною більшістю експертів, які були більше всіх налаштовані проти такого нововведення.

Відповідно до положень ст. 181 КПК України домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби. Також слід зазначити, що застосовується він лише до особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні злочину, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі. Таке формулювання норми є неправильним або не зовсім коректним і може призвести до того, що цей запобіжний захід можна буде застосувати й до осіб, яким загрожує навіть довічне ув'язнення. Працівники органу внутрішніх справ мають право з'являтися у житло підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, з метою контролю за поведінкою такої особи, вимагати надання усних чи письмових пояснень з питань, пов'язаних з виконанням покладених на неї обов'язків, використовувати електронні засоби контролю. [2]

Застосовуючи запобіжний захід домашній арешт слідчий суддя повинен спиратись на ст. 178 КПК України, яка містить обставини, що враховуються при обранні будь-якого запобіжного заходу (зокрема, вік, стан здоров'я підозрюваного, обвинуваченого, міцність соціальних зв'язків такої особи у місці проживання, в тому числі наявність сім'ї та утриманців, репутація, майновий стан та інші обставини).

Про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту слідчий складає клопотання. Воно має бути вмотивованим та містити обставини, які б підтверджували неможливість обрання більш м'яких запобіжних заходів (ч. 1 ст. 184 КПК України). Тому при обранні даного запобіжного заходу мають бути обрані найбільш ефективні обмеження, які дійсно необхідні у кожному конкретному випадку та відповідати меті його застосування.

За своїм характером та обсягом обмежень домашній арешт є певною мірою рівнозначним до обмеження волі. Він є другим за суворістю запобіжним заходом, і містить такі обмеження як: заборону виходу з житла повністю чи у певно визначений час; заборону телефонних переговорів, відправлення кореспонденції та використання засобів зв'язку; заборону спілкування з певним колом осіб та прийому будь-кого у себе вдома; застосування електронних засобів контролю та покладання обов'язку завжди мати їх при собі та забезпечувати роботу; покладання обов'язку відповідати на контрольні телефонні дзвінки чи інші сигнали контролю, телефонувати або особисто з'являтися у визначений час до органів міліції чи інших органів, що здійснюють нагляд за поведінкою обвинуваченого; встановлення спостереження за обвинуваченим або його житлом, а також охорона його житла чи відведеного йому для житла приміщення; інші подібні заходи, які забезпечують певну поведінку і не сувору ізоляцію від суспільства [3].

Також слід зазначити, що відповідно до державної політики, направленої на гуманізацію кримінального процесуального та кримінального законодавства, виникає необхідність впровадження єдиних, наближених до європейських стандартів застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Домашній арешт застосовується в більшості європейських країн.

У деяких випадках підозрювані, обвинувачені змушені були сидіти під вартою, оскільки не мали змогу підтвердити свою платоспроможність для обрання щодо них застави. А саме домашній арешт покликаний вирішити зазначені проблеми. Домашній арешт сприяє також і тому, що більшість осіб, відносно яких обрано даний запобіжний захід, зможе продовжувати працювати, забезпечувати себе та своїх рідних, підтримувати соціальні зв'язки тощо [4].

Отже, враховуючи все вищезазначене, можна дійти висновку, що домашній арешт – це більш гуманний запобіжний захід порівняно з триманням під вартою, а його запровадження є прогресивним для українського законодавства.

*Список використаних джерел:*

1. Назаров В. В., Омельяненко Г. М. Кримінальний про-цес України: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, доп.і переробл. – Атіка, 2007. – С. 175.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України- вид. Атіка, 2012.
3. Домашній арешт. В Україні не припиняються спори по прийняттю нового КПК // Режим доступу. – [Електронний ресурс] : <http://www.objectiv.tv/210112/65597.html>
4. Мельников В. Ю. Проблемы применения домашнего ареста как меры пресечения / В. Ю. Мельников – 2007. – № 3. – С. 72-82.